

LESCONCEPT, DE VRIJHEIDSKIST (GROEP 7)

De Vrijheidskist is een interactief lesconcept voor groep 7 waarin leerlingen kennismaken met het slavernijverleden en de rol van Nederland daarin. Aan de hand van een introductievideo, quiz, symbolische voorwerpen, een tijdlijnopdracht en reflectiemomenten leren leerlingen wat slavernij betekende en wat vrijheid toen en nu inhoudt.

Het concept stimuleert actief leren, samenwerken en kritisch nadenken. Door het gebruik van tastbare objecten, beeldmateriaal en opdrachten worden abstracte historische thema's begrijpelijk en invoelbaar gemaakt.

De afsluitende opdracht met Tony's Chocolonely legt bewust de link tussen het slavernijverleden en moderne slavernij, waardoor het onderwerp ook buiten de klas wordt doorgetrokken.

Koppeling aan kerndoelen (SLO):

Dit lesconcept sluit aan bij de kerndoelen Oriëntatie op jezelf en de wereld.

- Kerndoel 51: Leerlingen werken met historische bronnen zoals voorwerpen, video's en een tijdlijn en ontwikkelen tijdsbesef.
- Kerndoel 52: Leerlingen leren over kenmerkende aspecten van het slavernijverleden binnen de Nederlandse geschiedenis.
- Kerndoel 53: Leerlingen leren belangrijke historische gebeurtenissen kennen en verbinden deze aan bredere wereldgeschiedenis.

ONDERZOEK, STAKEHOLDERS

Stakeholders

De leerlingen van groep 7 zijn de belangrijkste doelgroep.

Zij werken met het lesmateriaal tijdens een halve lesdag. Het doel is dat zij op een begrijpelijke manier kennismaken met het slavernijverleden en hierover nadenken. Hun invloed is groot, omdat het lesmateriaal alleen werkt als het hen aanspreekt.

Leerkrachten zijn de tweede belangrijke stakeholder. Zij geven de les en begeleiden de leerlingen. Voor hen is het belangrijk dat het materiaal past bij groep 7 en goed uitvoerbaar is binnen de beschikbare tijd.

Zij bepalen of en hoe het lesmateriaal wordt gebruikt.

Het Fonds voor Cultuurparticipatie is een belangrijke externe stakeholder.

Zij beoordelen het concept en beslissen over subsidie. Hun invloed is groot en zij kijken vooral naar kwaliteit, relevantie en haalbaarheid.

Ouders en verzorgers hebben een indirecte rol. Zij kunnen invloed hebben op hoe leerlingen over het onderwerp denken, maar zijn meestal niet direct betrokken.

Het schoolbestuur of de directie geeft toestemming voor het gebruik van het lesmateriaal. Hun rol is beperkt, maar wel noodzakelijk.

Onderzoeksmethode

We hebben een literatuurstudie gedaan naar het slavernijverleden en passend lesmateriaal. Ook spraken we drie basisschoolleerkrachten om te achterhalen wat leerlingen in groep 7 al weten over het onderwerp.

Conclusie

Deze analyse helpt ons om een les te ontwikkelen die goed aansluit bij groep 7, uitvoerbaar is binnen een halve lesdag en inhoudelijk sterk is voor presentatie op de beurs.

ONDERZOEK DOCENTEN GROEP 7

- **Karen - Canadaschool**

Jij

ik heb een vraagje, ik moet voor school met mijn groepje (ook met Janneke) onderzoek doen naar wa...

Haaa! Ze weten al relatief veel denk ik... Over rassenscheiding en discriminatie op huidskleur, de apartheid, dat slaven gehandeld werden, over het bestaan en afschaffen van koloniën, Nelson Mandela, werken op plantages

17:40

Wil je nog specifieke zaken weten?

17:50

- **Natalie - Los Hoes**

→ *Doorgestuurd*

Bij ons op school komt slavernij in de bovenbouw terug in één thema binnen onze driejarige cyclus. Het wordt geïntroduceerd met een startcard en daarna gaan kinderen in expertgroepjes er onderzoek naar doen. Wat je merkt: veel kinderen hebben wel een globaal idee dat slavernij gaat over onvrij zijn en gedwongen werken, maar niet iedereen weet al iets over de rol van Nederland (VOC/WIC) of over de afschaffing. Dat verschilt echt per leerling. De kennis is vaak nog best oppervlakkig

12:13

- **Sten - De Heuvelschool**

Hey!

Jazeker weet ik dat. Eigenlijk krijgen de kinderen er bij ons weinig van mee. In onze methode voor zaakvakken (Faqta) gaat een thema over kolonies en handel in het verleden. De slavernij is hiervan slechts een deelonderwerp, waardoor het niet heel diep voorbij komt. Veelal vul ik informatie aan zelf. Maar eerlijk? Het is bijna beschamend zo weinig er in onze methode aangeboden wordt rondom dit onderwerp.

12:15

ONDERZOEK, LESPAKKET (1)

Uitwerking van het concept: De Vrijheidskist

Opzet van de les

Het concept De Vrijheidskist is ontwikkeld als een interactieve les voor groep 7, die uitgevoerd wordt binnen een halve lesdag. De les combineert video, spel, fysieke objecten en reflectie om het slavernijverleden op een toegankelijke manier te behandelen. Door af te wisselen tussen kijken, doen en bespreken blijft de betrokkenheid van leerlingen hoog.

De les start met een korte introductievideo in Klokhuis-stijl. Deze video geeft basisinformatie over het slavernijverleden en de rol van Nederland, op een manier die aansluit bij de belevingswereld van leerlingen. Door storytelling-elementen te gebruiken wordt de geschiedenis concreter en beter begrijpelijk.

Actieve kennisopbouw en betrokkenheid

Na de introductievideo maken de leerlingen in groepjes een kennisquiz. Deze quiz heeft als doel om voorkennis te activeren en leerlingen direct actief bij het onderwerp te betrekken. Het spelelement zorgt voor motivatie en stimuleert samenwerking binnen de groepjes. De quiz wordt aan het einde van de les opnieuw ingezet om zichtbaar te maken wat leerlingen hebben geleerd.

De Vrijheidskist als leerinstrument

De Vrijheidskist vormt het centrale fysieke element van de les. Door de kist op een mysterieuze manier te introduceren, wordt nieuwsgierigheid opgewekt. De inhoud van de kist bestaat uit symbolische voorwerpen die verschillende aspecten van het slavernijverleden vertegenwoordigen, zoals handel, onvrijheid, macht en vervoer. Leerlingen onderzoeken de voorwerpen eerst zelf en denken na over de betekenis ervan. Pas daarna volgt uitleg. Deze aanpak stimuleert actief denken, verbeelding en het maken van verbanden. De voorwerpen helpen abstracte begrippen zoals vrijheid en onvrijheid tastbaar te maken.

Verdieping door tijdlijn en reflectie

Naast de objecten bevat het concept een tijdlijnopdracht. Met behulp van beeldmateriaal en aanvullende informatievideo's ordenen leerlingen belangrijke historische gebeurtenissen. Dit helpt hen om overzicht te krijgen en inzicht te ontwikkelen in oorzaak en gevolg binnen de geschiedenis.

Reflectie vormt een belangrijk onderdeel van de les. Door middel van gerichte vragen denken leerlingen na over wat vrijheid betekent, zowel vroeger als nu. Door eerst in kleine groepjes en daarna klassikaal te reflecteren, ontstaat ruimte voor verschillende perspectieven en gezamenlijke verdieping.

ONDERZOEK, LESPAKKET (2)

Afsluiting en borging van het leerdoel

Aan het einde van de les wordt de quiz opnieuw gespeeld om het leerrendement te toetsen. De afsluitende creatieve opdracht, gekoppeld aan Tony's Chocolonely, verbindt het slavernijverleden met hedendaagse vormen van ongelijkheid. Hierdoor wordt duidelijk dat het onderwerp niet alleen historisch is, maar ook relevant blijft in het heden.

Onderbouwing van het concept

Het concept sluit aan bij hoe leerlingen van 10-11 jaar leren: visueel, interactief en door samenwerking. Door gebruik te maken van bekende mediaformats, spelelementen en fysieke objecten blijft het onderwerp toegankelijk zonder de zwaarte ervan te verliezen. Tegelijkertijd biedt de les voldoende diepgang om kennis, empathie en kritisch denken te stimuleren.

Conclusie

De Vrijheidskist is een doordacht en samenhangend lesconcept dat het slavernijverleden op een begrijpelijke en betrokken manier behandelt. Door de combinatie van video's, quizzen, objecten en reflectie-opdrachten ontstaat een leerervaring die zowel informatief als betekenisvol is voor leerlingen van groep 7. Daarmee is het concept educatief sterk, praktisch uitvoerbaar en geschikt voor verdere doorontwikkeling en presentatie.